

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

(28.)

Költ *Bétsben*, Sz. György - Havának
 (Áprilisnek) 8-dik napján, 1794-dik
 Elztendőben.

Hadi Környülállások.

Austriai - *Belgyiomnak Luxembürg*
 nevezetü részével, és a' *Trieri Német*
Választó - Hertzegséggel határos *Frantzia*
Tartományban Lotharingiában, a' *Saar*,
 és *Mosel* vizei között, *Sirck* vagy *Sirick*
 (frantziáúl *Sirques*) Városát, és még azon
 kívül nyóltz szomszéd helyeket is, számos
 Katonasággal rakott - meg az Ellenség.
 Kilentzedik helyen — *Hammelsberg* neve-
 zetün — is tanyát ütött vala már; de

K. k

onnan el-hajtatott a' miéink által. Nem nyughatott azonban, hanem három ízben is vissza-tért még azontúl, tsak hamar egymás után; de mind annyifszor visszaveretett. “

Koburg Hertzegnek Valenciennesi főkvártélyából, 24-dik Mártziusban költő Tudósítások.

„*Flandriának felsőbb részében fekvő Poperinghen Városunk felé, Hontkerke, Steenwoorden, és Boercheppe Frantzia Helyekből, ismét elő-nyomúlt Mártzius' 21-dikén egy tsoport gyalog, és lovas Frantziaság, mellynek száma 14 és 15 száz között vólt. Nem birván velle izélső Vigyázóink, mind vissza-vonúltak előtte; hanem az alatt részünkről is alkalmas erejű Katonaság sereglett Poperinghenhez, s 4 száznál szaporább fegyveres Lakosaink is érkeztek oda Vlamertingenből; melly meglévén, általán-fogva vissza-veretett az Ellenség, délutánni egy óráig, a' magasántzába. — A' Hasszus Lovasok között, nem vóltak többen ezen viadalban 14-nél: még is igen jeles dolgokat vittek-véghez, Salis Gen. Májorunknak ditsérő bizonygatótelete szerént. Egy Legény sebesedett-meg közzülök, egy lóval együtt. Ezen kívül hárman kaptak még sebet a' Stuart' Reg. beliekből; egy Odonell-Volontér pedig el-esett. — Az Ellenség mind elhurtzolta magával számos hőltjait, és sebessit. “*

„*Kray* Generálmajorunk olly tudósítást vett egy *Frantzia* Majorostól, hogy jó rakás Izénája volna még néki dugaszban, mellyről semmit se tud az Ellenség; minek-okáért *Mártzius*nak 22-dikén egy *Osztály Lovasságot*, és egy *Svadron Uhlánusságot* indított az említett Majoros felé. Iff ú *Koburg* Hertzeg Generálmajor azonközben, Lovassainak egy szárnyával, és 30 paraszt szekerekkel, *Cambray* felől nyomult a' szénás hely felé; *Zetjchwisch*' Vasas Reg. béli *Oberster Hg Schwarzenberg* pedig, és *Tsászar* - Huszár - *Oberstlieutenant Nagy, Cambrayn* alól formáltak egy óltalomfalat, olly erányosan, hogy nem tsak meg-rakódhatott, hanem bátorságos helyre is verekedett már akkorra mind a' 30 szekér; és egész Népiünk vissza-tért; a' midőn Izámos ágyúkkal közelgetett az Ellenség, és semmit se kezdett.“

„*Hg Hohenlohe* Hadi Tármasterünk, tsak el-nezte egynehány éjtszaka, hogy az Ellenség, *Cognie-Gauchenál*, egy olly ágyúzó-hely' készítésében foglalatoskodik, a' mellyből kárt tehetett volna elől-vigyázó Lovassainkban; — hanem *Mártzius*' 23-dik éjtszakáján el-küldötr két száz Embert a' magá, és *Károly Fő-Hertzeg*' *Regementjéből*, olly hagyomással, hogy hányná-fzéllyel, a' mit már addig dolgozott az Ellenség. Ezen parantsolatnak tellyesítése végett, 400 lépésnyire kellett közelíteni

Gyalogjainknak a' Fran. föld - várakhoz, mellyekből sürüen repdestek-ki a' golyó-bisok; de azért pontban meg-lett még is a' Hg *Hohenlohe*' akarátja. “

„*Douay*, és *Bouchain* Fran. Várakból (mellyek, igen ki-tetfzöleg fel vagynak jegyezve az általunk meg-küldött *Hadakozás Teátromának* napnyúgoti részén), és még egy szomszéd helyből, 4 ezernél felesebb számú Frantzia Gyalogság, és két ezer Lovasság indúlt ki Mártziusnak 23-dikára virradóra, 16 ágyúkkal, 's nyomúlt *Asincourton* által *Somainnél*, és annak szomszédságában állott Vigyázóink felé. Fő-Hertzeg *Ferdinánd*' Huszár-Regementjebéli Kapitány Gróf *Forgáts*, a' ki Kormányozók vala ezen Órállóinknak, el-küldötte szokás szerént még nap' fel-költte előtt *Klementschütz* Fő-Hadnagyot *Asincourt* felé vizsgálódni, a' ki élzre vévén az Ellenség' szándékát, tüstént jelentést tett arról Kapitánnyának, ez pedig *Löpper* Fő-Strásamesternek. — Májor *Löpper* látta, hogy nagy erővel jö az Ellenség; azért is mindjárt ki-állította a' szélső Órizet' segítségét, 's egyszersmind ki-süttette a' lárma-ágyúkat, mellyeknek hallására leg-ottan ki-rendeltt helyein termett a' körül-belől lévő Katonaság. “

„Minthogy a' *Somaini*, és ennek szomszédságában lévő Strása - tanyáinkat szükség vólt meg-tartani, *Marchiennesre*

nézve: e' végett; *Otto F. M. Lieutenant*, a' kormányozása alatt lévő hat Svadron Huszárságot mind ellene indította az Ellenségnek, melly is *Asincourtig* nyomatott; hanem onnan alkalmas álló-helyekre ofzlott, 's ott tartózkodott délig tsendesen. *Otto F. M. L.* azért nem támadta-meg álló helyeikben, hat Svadronnyával a' Frantziákat: mivel, hegyes völgyes lévén a' vidék, mindenképpen torkában lett volna az Ellenség' ágyúinak; a' Gyalogság pedig igen messze maradván tőlle, nem lehetett volna kellete korán segítségére. Eggy óra tájban, vissza kezdte magát vonni, szakaszonként az Ellenség, 's keménnyen ágyúzott, utánna küldetett kevés Huszársajainkra, de nem nagy foganattal. Mind-össze, részünkről az Ember kapott sebet, és 8 ló hullott-el; az Ellenség pedig 15 hőlttát hagyott maga után *Asincourt'* táján, és sokkal több sebeseket vitt-el; kéntele-nítettett három lovat is engedni-által a' miéinknek. — Részünkről, 15 Ember kapott sebet; az Ellenség pedig vesztett mintegy 60 Embert.

Mannheimből, Mártzius' 27-dikén, — „Ügy halljuk, hogy *Neustadt'* vidékére feles számú Frantziák sereglettek az *Anweili* erdőből, és *Lauternből*; 's ezen utól említett helybe, t. i. *Lauternbe*, a' *Mósfeli* Seregtől érkezett ismét új Örizet. A' mi tájunkon, egyébaránt tsendesség vagyon;

tsupán a' Frantzia Visgálódók izgágálkodnak ottan-ottan, mint tselekedtek nevezetesen tegnap is, *Rugheim*, és *Lambshheim* között. “

A' *Felső-Rajnai* vidékekről kezdett vala már — a' mint meg irtuk — el őzlanani egy része a' Pruszfus Seregnék: de ismét vii'za parantsoltattak a' már megindúlt Regementek is, mivel az Angliai Udvar, és a' Hollandiai Kormányfűk ajánlották magokat, hogy ők készek a' Pruszfus Sereg' felesleg való részének tartását magokra vállalni.

Genuából, Mártziusnak 22-dikén. — „Az itt levő Frantzia Bíztohoz, *Tilly* Úrhoz, egy Kurir érkezett *Korszika-Szigetéből*, a' *Bajtiai* Kommendánstól, kinek neve: *à Lacombe San Michel*. Valami nagy hírt hozott, a' mint közönségessen beszélik. “

Nizzából is hozott leveleket egy hajó, *Tilly* Úrnak, de a' mellyekkel különös história történt: mert éjtfzaka érkezvén a' hajó, meg nem visgáltathattak az általa hozott papiros - tsomók, ha nintsen é benne valamely tilalmas portéka? azért is le tétettek *Spino* nevezetű hid mellett a' Vámoshoz. A' Frantzia Bízto' Titóknokja éppen jelen volt ott. 's mindjárt reájok ütötte a' tsomókra a' Fran. Nemzet-Gyűlés' petsétiét. Hogy fűlibe ment ez, a' mi F. Kormányfűkünknek : azonnal tanátsot

tartott, 's rendelést tett, hogy vitessenek az említett tsomók (pakéták) a' Közöns. Társaság' palotájába; egyszersmind megkérte a' Frantzia Biztost, hogy jelenmeg, 's tulajdon szemeivel lássa a' hozzája. útasított papiros tsomóknak fel-bontatását; és ha gyanús 's veszedelmes nem lejénd azoknak foglatatja: vegye magához; de a' Fran. Biztos azt válaszolta, hogy ő olly móddal nem is kívánja látni a' különben ötöt illető írásokat, mellyek 2 tsomókban vóltak, de tsak az eggyik tsomón szemléltetett a' *Tilly Úr*' neve; a' másikon ellenben semmi homlok-írás se vólt. *Tilly Úr* Kurirt küldött ezen dologban *Párisba*, a' Nemzet-Gyűléshez; ugyan ezt tselekedte F. Kormányshékünk is maga részéről. "

Nizzából (a' Frantziák által el-foglaltt *Pedemontziumi* Résznek fő Városából), Mártziusnak 17-dikén: — „Az ide-való Magistrátus parantsolatot vett, hogy készítsen kvártélyt 9 Batalionoknak, a' mellyekkel eggyütt 40 ezerre fog nevedekni ezen a' tájon a' Fran. Republikánus Sereg. *Nizza*, és *Toulon* közzé, imide amoda, 20 ezer Ember osztatott-el tartalékul. "

A' *Dánus* Udvar nyóltz első nagyságú, 's négy közép-szerű fegyveres hajókat állittat hadi lábura, melly hajók, valamint azoknak kormányozóik is, név szerént ki-tétettek már a' *Koppenhágai* Újságban.

Elegyes Tudósítások.

A' *Hiberniai* Ország-Gyűlésben Mártz, 4-dikén mondott beszédjéből *Langrishe* Úrnak, ezeket közöllyük:

„Már gyakorta, és eztendővel is ez előtt nyilván meg-mondottam én, mitsoda értelemmel legyen azon tárgy eránt, mellyet *parlamentáris reformátzió*nak (országgyűlési jobbításnak) neveznek; 's ugyan azért nem is itélem most szükségesnek, hogy sok időt fordítsak a' rólla való szóllásra. Mindazáltal, minthogy megfizetés nélkül mutogatja magát, hol egy, hol más formában az a' gondolat, mellynek tzellya közönségesen nem egyéb, hanem hogy ki-vessen egy olly Konstitutiót a' sarkából, melly, több századoknak lefolytával nőttön nőtt böltsségen fundáltak; ki-irtsa a' mostani időben élő Emberekből, a' hajdani intézetek eránt való tiszteletet; és képzelődések' 's új tapasztalások' labirinthusában tévelyegtesse a' közleket: — meg nem állhattam, hogy ismét ne szóllyak, egy olly időben, mellyben a' körülöttünk történő esetek újj okokat szolgáltatnak nekünk a' szemességre. Ellenzem én, azt az úgy-nevezett Országgyűlési jobbítást: mert nem használ a' mi szabadságunknak, 's nem állhat-meg tsendességünkkel. Ellenzem, mert ketsegteti a' Népet, 's azonban meg-tsallya; 's meg nem felel az azt sürgetők' kívánságának is.

Ha mi nem tanulunk a' mások' példáján: az is fogja nevelni bódogtalanságunkat, hogy önnön magunk buktattuk abba-magunkat. — Juthat eszibe a' Gyűlésnek, hogy mind meg-mondtam én azt előre: mit fog szűlni hova-tovább a' *Frantzia*-Országú újjítás, mind akkoráig, míg végre egész fel-forgatás lesz belőlle. A' mit én akkor úgy mondtam, mint Proféta: most úgy mondhatom, mint Historikus.

Ezek az egymást fel-váltott történetek természetesek, és letzkéül szolgálhatnak egész Európának: mivelhogy olly egyenlőség vagyon az Embereknek természetekben, 's tselekedések' módjában, hogy hasonló okok, tsak nem mindenkor hasonló következéseket eszközölnek. — Meg vagyok én arról győzöttetve, 's ki is mondom, a' Néphez vonzó hajlandósá-gomból: hogy az ő bódogsága, a' tzellya és tárgya minden jó igazgatásnak; de azt is mondom egyszersmind, hogy akármelly században, 's akármelly Tartományban történt is az, hogy a' fő hatalmat magához ragadta a' Nép-allya — mellynek nevel-tése, tudatlanság; állapotja, bizonytalan-ság; öröksége, reménység; uralkodása, rendeletlenség — mind annyiszor oda lett a' köz szabadság, és bódogság; 's az igaz-gatás' törvénytelen bitolásának szerzői, mindenkor áldozatává lettek annak.

Nem a' kegyetlenségnek, hanem a' Fő nélkül-valóságnak (Anarchiának) kell tulajdonítani *Frantzia-Ország'* szerentsétlenségeit. Nem vadabb a' zsivatag erdőkbéli Tigris, mint az Ember lefz: mihelyt a' társaság' kötelei széllvel tépetnek, a' törvényeknek zabolája öfzve-töretik, a' religió, erejéből ki-vézetik, 's a' Társaság' Tagjainak egymástól való helyes függése eltöröltetik. — Midőn olvassuk, hogy a' Frantziák meg-ölték önnön Királyokat, fel-áldozták az Óltárokon saját Papjaikat, el-üzték a' nálloknál jobb Polgárokat: — jusson eszünkbe *Aristidesnek* számkivettése, *Sokrates'* halála, 's az a' nevetséges kegyetlenség, melly által ki - küldetett Hazájából *Timotheus*, tsak azért, hogy ő volt a' leg-első, a' ki négy hűt alkalmaztatott a' lantra. Mindenütt hasonló indulatokat, 's hasonló vadságra való hajlandóságot okoz a' társaság' köteleinek el-öldozása. A' Nép' uralkodása mindenkor kegyetlen, 's igazságtalan volt; és minden, valaki barátja a' szabadságnak, rendnek, virtusnak, és bóldogságnak: nem kevesebb vigyázással közelít ahoz, mint a' millyennel vizsgállya, az életre, és halálra vezető útekat. — 1789-dikben — melly, első esztendeje vala a' *Frantzia-Országi* újjításnak — a' Nemzeti Gyűlés' Tagjainak vagy a' Nemzet' Képviselőinek válaftása, tsupán az úgy-nevezett *aktívus* Polgárok' tulajdo-

nává tétetett, a' kikben meg-kívántatott, hogy bizonyos meg-határozott idejűek és vagyonúak legyenek. E' volt a' fundamenta ezen első, és nagy újjításnak; de mindjárt nem látszott az elégségesnek, valaminat nem látszana azoknak is, a' kik jobbítást sürgetnek ebben a' Gyűlésben. — Az engedelem - adások, kéréseket eszközölttek, és a' panaszoknak meg-hallgatását nevedkedve követte a' békételenkedés. — Látván a' Nép, hogy szerentsés volt a' maga kívánságinak végre - hajtásában: abból azt hozta-ki, hogy hathatós az ő ereje; 's ennek fontolgatásához fogott, a' helyett, hogy meg-elégedett volna azzal, a' mi engedtetett néki. Látta, hogy 26 millió Ember között nints több 3 millió aktívus Polgároknál, és hogy a' Nemzet-Gyűlési Tagoknak Választói, olly erányúságban vagynak a' Nem - Választókhoz; mint eggy, százhoz. Nagyobb része a' Népnak, melly magát *reformátzió' szerzőjének*, és *tárgyának* tartotta, nem ítélte az említett intézetet elégségesnek arra, hogy részt vehessen annál fogva, Képviselője által a' közönséges igazgatásban; a' melly résztvételt pedig el-múlhatatlanul szükségesnek tanúlta lenni az új Filozofiából a' szabadságra. A' magános Gyűlés tartások, 's a' fel-fegyverkeztetett Polgárok, eszközül szolgáltak néki, tzellyának el-érésére, az az: *Demokratziának* fel - állítására. —

Keveset gondolnánk mi véle, akármitsodás igazgatás - formáját venne - fel a' Frantzia Nemzet, magára nézve: tsak más Nemzeteknek hagyott volna békét; de ebben a' Tartományban is igyekezett tudományát terjeszteni, 's szerzett is magának valamint *Nagy - Britanniában*, Követöket: mert mindenütt találtak olytán Emberek, kiket a' szegénység, 's a' rossz erkölts reá viznek, hogy Ország-háborítók legyenek. *Quos ad perturbandam Rempublicam inopia, atque mali mores stimulant.* "

Gilljotini Anekdoták.

Perillus' módjára járt — a' mint *Lyon*-ból írják — Orvos Doktor *Guillotin*; mert valamint *Perillust*, az általa készültt réz-ökör sütötte agyon: úgy *Guillotin* Doktort is a' maga által fel-találtt, és nevérol neveztetett fő-vevő eszköz végezte-ki a' világból. — Azzal vádoltatott, hogy levelezett *Turinba*.

A' múltt Februáriusban történtt gilljotinoztatását *Wiendelfeld* nevezetü Pénzel-Kereskedőnek, eszközlötte, a' Felesége' heves szeretete: a' mellytől indítatván t. i. ez, nem szenvedhette, hogy még ő rajta kívül egy Ágyast is tartott a' Férje. — Fogta tehát magát, 's az Ágyast bé-vádolta a' Revolutz. Törvényfzéknél, melly, árestomba is vitette azt mindjárt. Azonban, midőn vizgáltattak volna az *Asszony'* írásai: köztök olyanok is találtattak, mellyeket

Wiendelfeld, nagyobb bátorságnak okáért inkább az Ágyasánál, mint magánál kívánt tartani; mellyek fel - olvastatván, 's azoknak foglalatjok szerént kérdőre vonatván *Wiendelfeld*: halálra ítéltetett.

Varsóból, Mártziusnak 22-dikén. — „A' Sereg' számának léjjebb szállítatásánál fogva, katonai szolgálat, és zsold nélkül maradt Lengyelek, ámbár biztató ajánlásokot vettek is az Orosz Tsázárnétól: még sem akarnak annak szolgálatjába lépni; hanem inkább a' Tsász. Kir. határok felé sietnek. Ha efféle el - botsátott Lengyel Katonákat egyenként, vagy kis tsomókban találnak az Oroszok, előbb tsendesen meg - kinállyák őket Orosz szolgálattal; de ha nem mutatják ahoz kedveket a' Lengyelek: úgy a' szép ízót kényszerítés váltja fel. Ez arra indította a' redukáltt Lengyel Katonaságot, hogy nagyobb tsoportokban maradjon együtt, és keresse élelmét, a' hogy' lehet; 's a' hol Oroszokat talál: ölzve is kap vélek.“

Az *Oroszok*, és *Lengyelek* között folyt utólszori hadakozásban magának nagy nevet ízerzett, 's már annakelőtte *Amerikában* is szolgált Lengyel Generális *Kosciusko* — kiről két postán emlékeztünk vala közelébb egymás után — egy buzdító 's oktató írást intézett a' maga fő - kvártélyából, Mártzius' 24-dikén fegyver - viselő Pajtásaihoz, mellyben így szól hozzájuk

a' többek között: — „Általatok hivattatván, Kedves Pajtásim! jelen vagyok vezérlésteekre. Életemet hozom néktek. A' ti bátorságtok, és Hazafiságtok tellyes reménységet nyújtanak énnékem, kedves Hazánk-nak böldegülása eránt. Tsupán egy lélektől vezéreltessünk, minden Hazánkfiaival egygyetemben. “

Magyar Ország.

Szathmár Vármegye' nevében 13 fő Deputátusok — kik között vóltak a' két Al-Ispán Urak is — jelentek-meg Vármegyéjek' forma-ruhájában, Mártziusnak 30-dikán *Pesten*, Gróf *Károlyi* József ö Nagyságának, mint örökös, és már ö Felsege által is rezolváltatott Fő-Ispánnyoknak tiszteletére. Fő-Ispányi Székebe való béülttetése a' Gróf Urnak, Julius' 7-dikére határoztatott, a' mint értjük. Az Instálator lessz, Ország-Birája Gróf *Zichy Károly* ö Excellentiája.

Soprony Vármegyei Fő-Ispánságra — mint örökösére a' Hertzeg *Eszterházy* Háznak — Hertzeg *Eszterházy* Miklóst is rezolválta F. Urunk. Tzeremonias béiktatása ezen méltóságos tilztségbe, Primás Hg *Battyányi* ö Eminentziája által fog nem sokára véghez vitetni *Kis-Martonban*.

A' Magyar Királyi Testörző Nemes Seregnél, ismét hat vákántzia esik: mivel hatan mennek Regementekhez.

Besztertze - Bányának, nagy része elégett Mártz. 30-dikan.

Erdély Ország.

Kolosvárról, Mártzius' 27-dikén. — „Meg-fosztaték a' napokban Fels. Kir. Fő Igazgató-Tanátsunk egyik érdemes Tanátsossától, Mélt. Gróf *Kálnoki Lajos Úr* személyében, ki is olly reménytelenül halálozék-meg, hogy estve még frissen, mulattságban töltötte idejét; és más nap reggel ki-nyúitóztatlatva szemléltetett.

A' Kir. Tárház' mostani számos szükségének pótolására, a' *Szász Székekben* lévő Királyi Dézmák, három esztendőkre, kótyavetye által árendába adattatnak; melly kótyavetye mindenfelé is közönséggessé tétellett már, kerülő levelek által, az Országban.

A' Nemzeti Játzó - Társaság szépen virágzik, és ditsősségesen folytatja maga-játékjait; tsak azt sajnállya, hogy a' tavasz' közeledésével, kevesedni kezdett Hallgatóinak száma. Azonban el-követ mindent, az érdemes Közönség' gyönyörködtetésére. Nevezetesen ki-teve ezen a' héten magáért, igen nevezetes Darabok' adásával. — Vasárnap adaték a' *Sillertől* készült *Tolvajok* nevü szomorú Játék, *M. Bartsai László Úr* fordítása szerént; Hét-főn *Othello*, a' *Velentzei Szeretsen*, *T. Boér Sándor Úr* fordítása szerént; Kedden *Ignetz de Kastro*, *Horváth József Úr* fordí-

tása szerént. A' játszás is a' Darabok' méltóságához vólt alkalmaztatva, nevezetesen az utolsó igen jól játszattott. "

Béts. Erdély Országi Fi Ns Bara István Úr, idején kezdte, következésképpen idején is végezte édes Hazájában *Kolosváratt* a' maga Oskolai, és Akadémiai futását; úgy hogy ámbár itt Bétsben, öt egész esztendőök alatt készítette magát különös szorgalmatossággal az Orvos-Doktorságra: mellynek grádusát ditséretesen el is nyerte a' múltt Mártz. 4-dikén: még is most számlállya életének nem több, hanem tsupán 24-dik esztendejét. Mit várhasson töle Nemzete? nagyobb előre való jel nem lehetne erre, mint az: hogy mihelyest bé iratott az Orvos-Doktorok' lasitromába, leg-ottan segítő Társúl vétetett fel *Rheinlein* Professzor Úr által, ki az itt lévő Nagy-Ispótyában ama' nagy emlékezetü *Stoll* után, gyakorlás által tanítja a' gyógyításnak nagy mesterségét.

A' F. Magyar Kantzellária' Tanáttsában, referált még a' múltt héten hétfőn Méltóságos *Hadrovits* Antal Udvari Tanátsos Úr, 's már tegnap hétfőn délelőtti tiz és 11 óra között, a' halottak közzé számláltatott, életének még tsak 48-dik eszt. ben: mellynek illy véletlen, és hamar lett végződését mindenek fájlallyák, a' kik közelebről esmérték a' bódogúlt Urnak, böltsességét, egyenes jó szivüségét, és példás szorgalmatosságát.

(Hg Koburg' jobb szárnya győzött.)